

УДК 342.951:[349.3-624](477)

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Кропивницький Микола Олександрович,
аспірант кафедри адміністративного
та інформаційного права
інституту права та психології
(Національний університет «Львівська
політехніка», м. Львів, Україна)

Україні як країні, що досі здійснює перехід від командно-адміністративної до ринкової системи, притаманна модель фінансування соціального забезпечення населення, яка має ознаки транзитивної й характеризується гібридним підходом до державного управління, а саме зрощуванням командних і ринкових методів для вирішення кон'юнктурних завдань, високим ступенем залежності від різних груп зовнішніх фінансових і політичних чинників, перешлетінням державного апарату й фінансово-промислових груп. Критерієм трансформації такої моделі є зростання добробуту та якості життя більшості населення з подальшою стабілізацією цієї тенденції насамперед через удосконалення фінансування соціального забезпечення шляхом знаходження компромісів у ланцюгу «можливості-інтереси-цілі-результат». Системний аналіз законодавчих новацій із 1991 р. дає змогу дійти висновку, що, незважаючи на стратегічність загальної парадигми переходу від адміністративно-командної, директивно-планової системи, в якій держава мала монопольну роль у всіх соціальних процесах, до ринкової системи господарювання, ідеологія та пережитки соціального забезпечення радянського періоду досі співіснують із елементами європейської (континентальної) моделі соціального забезпечення населення. Тому основними напрямками вдосконалення фінансування соціального забезпечення населення України вказуються насамперед модернізація системи соціального страхування з метою підвищення ефективності управління; вдосконалення механізму призначення страхових виплат; забезпечення фінансової стабільності фондів соціального страхування; вжиття заходів щодо посилення адресності надання пільг, тобто запровадження механізмів надання пільг окремим категоріям громадян за соціальною ознакою з урахуванням їхніх доходів.

Ключові слова: соціальне забезпечення, фінансування соціального забезпечення, бюджетне фінансування, соціальні послуги, метод соціального бюджетування.

KEY DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF FUNDING OF SOCIAL SECURITY OF UKRAINE'S POPULATION: ADMINISTRATIVE LAW ASPECT

Kropyvnytskyi Mykola Oleksandrovych,
Postgraduate Student at the Department of
Administrative and Information Law
of Institute of Law and Psychology (National
University "Lvivska Polytehnika", Lviv, Ukraine)

Ukraine still carries an inter-system transition from command to market system thence its model of funding of social security of population has signs of transitivity and is characterized by a hybrid approach to public administration, namely the merging of administrative and market methods in solving short-term objectives as well as the interweaving of the state

apparatus and business groups. The research problem for this study is to determine the growth of welfare and quality of life of the majority of population as an integral criterion of model's transformation primarily through the improvement of social security funding by finding multicriteria compromises in the conceptual chain "opportunities-interests-goals-results". The author examines various aspects of legislative innovations since 1991 and concludes that despite the change of common paradigm from command in which the state had a monopoly role of the imperial demiurge of all social processes to market the ideology and rudiments of the social security of the Soviet period still coexist with the elements of European (continental) model of social security of population. This paper is an attempt to present the distinctive directions of improvement of funding of social security such as the modernization of social insurance system in order to increase the efficiency of management; the improvement of the mechanism of insurance payments; ensuring financial stability of social security funds; taking measures to strengthen targeting of social benefits, i.e. introduction of mechanisms for granting benefits to certain categories of citizens on a social basis (taking their income into account). The findings in this paper can be used for the theoretical framework of Social Security Law and Administrative Law. This may be of particular relevance with the practice of funding of social security of Ukraine's population.

Key words: social security, funding of social security, budget funding, social services, social budgeting method.

Осмилення феномена соціального забезпечення, питань відпрацювання належного механізму його реалізації в рамках сучасного суспільства, безумовно, потребує відповідного теоретичного підґрунтя. Поза сумнівом, рівень розвитку економіки держави й стан фінансування соціального забезпечення її населення перебувають у тісному логічному взаємозв'язку. Тому вагомим науковим завданням з погляду реалізації конституційного положення про Україну як соціальну державу є аналіз параметрів фінансування соціального забезпечення населення України, зокрема юридичних. При цьому пріоритетним бачиться розгляд основних напрямів удосконалення фінансування соціального забезпечення. Натепер в українській правовій науці відсутні комплексні дослідження вказаної проблематики, окремі ж питання вдосконалення чинної нормативно-правової бази фінансування соціального забезпечення населення України досліджували А.І. Берлач, Л.К. Воронова, О.П. Гетьманець, Н.Л. Губерська, А.Т. Ковальчук, М.П. Кучерявенко, Л.С. Лях, В.А. Мальцева, А.О. Монаєнко, С.О. Ніщимна, О.П. Орлюк, О.О. Семчик, В.Д. Чернадчук та ін.

Метою статті є визначення на основі ґрунтовного аналізу нормативно-правової бази й теоретичних напрацювань у сфері наук адміністративного права та соціального забезпечення основних напрямів удосконалення фінансування соціального забезпечення населення України.

Уже очевидним став факт відсутності цілісного й послідовного підходу до управління бюджетними коштами з урахуванням сучасних стратегічних викликів, що постають перед країною [1, с. 41], і вичерпаності можливості вирішення соціальних проблем через механізми державного бюджету [2]. Комплексне соціальне забезпечення потребує чималих бюджетних коштів і супровідного контролю й оцінювання ефективності їх використання, відповідно, в науковому середовищі точиться дискусія щодо оптимальних механізмів фінансування соціального забезпечення, зокрема визначення обсягу фінансування цієї системи (у відсотках ВВП та на одну особу населення); секторного розподілу коштів на її фінансування. Окремі дослідники доводять ефективність бюджетного фінансування системи соціального забезпечення, інші обґрунтовують доцільність використання тільки системи соціального й приватного

страхування, надаючи перевагу забезпеченню відповідних соціальних послуг приватним установам [3, с. 17]. В умовах недостатності державних коштів доцільно було б, зокрема, розширити залучення альтернативних джерел фінансування соціальної сфери, у тому числі приватного інвестування або фінансування за рахунок коштів громадських організацій [4, с. 574–575].

Неузгодженість державної політики соціального забезпечення населення з політикою щодо праці, податків, сім'ї, демографії тощо не дає змоги суттєво змінити матеріальний і соціальний статус нужденних осіб і сімей, більше того, значна кількість домогосподарств, які фактично не є бідними, отримують соціальні трансферти за рахунок коштів державного й місцевих бюджетів. У сфері соціального забезпечення населення головним завданням держави має бути не декларативне проголошення допомоги соціально вразливим верствам населення, а стимулювання й забезпечення активної й ініціативної діяльності всіх громадян [1, с. 42], перехід від політики встановлення системи державного захисту до політики, спрямованої на зростання індивідуальних доходів населення [5, с. 462], оскільки, за слушним спостереженням О.Б. Снісаренка, «упродовж тривалого часу головний акцент робиться на підвищення соціальних трансфертів <...>, що неминуче руйнує мотивацію активної поведінки на ринку праці. Через це соціальні трансферти називають непродуктивними видатками» [6, с. 13], особливо в контексті законодавчо закріпленого завдання перед Урядом України щодо «посилення рівня соціального захисту та модернізації систем соціального захисту, зокрема щодо якості, доступності та фінансової стабільності, а також скорочення бідності й посилення соціальної єдності» [7].

В умовах сьогодення вирізняють такі проблеми у фінансуванні галузей соціальної сфери: 1) недостатнє розмежування повноважень і видатків між рівнями влади щодо надання послуг соціальної сфери; 2) відсутність у місцевих бюджетів необхідної фінансової бази для надання послуг установами соціальної сфери; 3) неналежним чином використовується програмно-цільовий метод під час планування видатків на галузі та напрями соціальної сфери; 4) відсутність розгалуженої структури платних послуг, що надаються бюджетними установами в галузях соціальної сфери; 5) обмеженість доступу всіх громадян до гарантованого для них рівня соціальних послуг; 6) відсутність ефективного нормативно-правового забезпечення фінансування соціальної сфери; 7) наявність значної кількості пільг у разі отримання послуг соціальної сфери та безконтрольність їх надання (наприклад, багаторазові пільги – проїзд у міському електротранспорті); 8) відсутність мотивації в разі залучення приватного капіталу для фінансування галузей соціальної сфери. Кількість напрямів видатків як з державного, так і місцевого бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення, а також обсяги видатків вражають. Не можна не відмітити наявності серед них застарілих форм реалізації соціального захисту, що не властиві ринковим умовам господарювання та потребують реформування з метою економії бюджетних коштів і більш цільового їх використання для забезпечення гідного соціального захисту населення [8, с. 261, 267–268].

Проблемами нормативно-правового забезпечення системи соціального забезпечення вважають: 1) відсутність моделі систематизації соціального законотворення та суперечність чинного нормативно-правового забезпечення, яке включає щонайменше 170 Законів України, 400 Постанов Кабінету Міністрів України, 1100 відомчих і міжвідомчих наказів, що результують у несформованість системи «соціального права» [9, с. 10]. Часто йдеться про т. зв. подвійне правове регулювання правовідносин у сфері соціального забезпечення, коли відносини, що виникають із приводу надання певного виду соціального забезпечення конкретній особі, загалом регулюються за-

конами чи підзаконними нормативно-правовими актами, однак більш деталізовано такі правовідносини регламентуються договором між зобов'язаним і правоможним суб'єктом. Так, наприклад, відносини з приводу надання особі соціальної допомоги по безробіттю регулюються Законами України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про зайнятість населення» тощо. Водночас між Державною службою зайнятості України, яка виконує роль зобов'язаного суб'єкта, й особою, яка визнана безробітною, укладається договір, що є обов'язковим до виконання його сторонами й конкретизує законодавчі положення для сторін цих правовідносин. У разі порушення строку звернення до державної служби зайнятості, зазначеного в договорі між центром зайнятості й безробітним на професійне навчання, виплата допомоги за безробіттям скорочується [10]; 2) брак системності, наступності й неадекватність термінологічного апарату чинних нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення; 3) відсутність єдиного кодифікованого акта, що встановлював би концептуальні підходи до регулювання системи соціального забезпечення; 4) співіснування антагоністичних радянського (соціальне забезпечення, пільги, компенсаційні виплати) й новоєвропейського підходів до соціального забезпечення; 5) відсутність системи оцінювання впливу заходів соціального забезпечення на вирішення соціальних проблем; 6) відкриття простору для відходу від надання безпосередньої допомоги клієнтам, які її потребують [11, с. 21–22]. Погоджуємося з думкою С.М. Синчук про нагальність створення єдиної бази даних у сфері соціального забезпечення громадян, яка містила б інформацію про всіх осіб, які хоч раз зазнавали впливу соціального ризику будь-якого виду та одержували чи не одержували належний їм вид соціального забезпечення, а також застрахованих у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування шляхом: 1) обов'язкового повідомлення соціальними установниками факту соціального ризику через внесення інформації про вид соціального ризику; 2) обов'язкової реєстрації в цій базі даних усіх застрахованих осіб за законодавчо визначеними видами соціального страхування; 3) обов'язкової реєстрації кожного з видів соціально-забезпечувального надання (вид надання, термін надання, причини припинення, відтермінування надання тощо), щодо якого особа зверталася чи могла звернутися за призначенням. Створення такої бази забезпечило б налагодженість національної системи соціального забезпечення; ефективність і результативність виконання обов'язків щодо сприяння реалізації особою права на соціальне забезпечення; усунуло б необхідність передачі особових справ соціальних одержувачів у разі зміни їхнього місця проживання та збирання документів, необхідних для призначення соціально-забезпечувального надання; спростило б механізм документообігу, зменшило черги громадян; забезпечило б можливість проведення ефективного соціального моніторингу у сфері соціального забезпечення; забезпечило б можливість запровадження електронного документообігу між соціально-правоможним і соціально-зобов'язаним суб'єктом (подання заяви, документів, отримання рішення про призначення чи відмову в призначенні; дані про отримання соціальних виплат, соціальних послуг тощо) [12, с. 238–239].

З 2016 р. Кабінетом Міністрів України, Мінрегіоном і Мінфіном запроваджено надання з державного бюджету місцевим бюджетам субвенції на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, яка стала одним із дієвих механізмів для об'єднання територіальних громад (далі – ОТГ), підвищення рівня надання ними суспільних послуг. У 2016 р. на цю мету для 159 ОТГ (1,4 млн. жителів) спрямовано 1 млрд. грн., у 2017 році було передбачено спрямувати для 366 громад (3,1 млн. жителів) 1,5 млрд. грн. За рахунок цих коштів реалізовано 1328 проектів із будівництва, реконструкції, капітального ремонту доріг, мостів, переходів (31%), будівель закладів освіти

й охорони здоров'я (30%) та інших об'єктів у сфері культури, спорту, житлово-комунального господарства, що забезпечило підвищення якісного рівня умов проживання мешканців, навчання, транспортного й пішохідного сполучення, одержання адміністративних послуг. Водночас недосконалість нормативно-правового забезпечення процесу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади не сприяла належному й повному виконанню владних повноважень на місцях, оскільки на законодавчому рівні повноваження між місцевою виконавчою владою й ОТГ не розмежовані. Це створило ризики дублювання повноважень з надання населенню гарантованих державою послуг і передумови для виникнення непорозумінь між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування різного рівня з надання цих послуг. На територіях районів, усі громади яких були об'єднані, продовжували утримуватися за рахунок коштів державного бюджету відповідні підрозділи районних державних адміністрацій з питань соціального захисту. З метою прискорення встановлення міжбюджетних відносин між державним бюджетом і бюджетами утворених територіальних громад і надання їм повноважень на отримання до місцевих бюджетів доходів і здійснення видатків на рівні міст обласного значення та районів перспективні плани формування територій громад коригувалися за фактом утворення громад, як наслідок, повноваження щодо отримання до місцевих бюджетів доходів і здійснення видатків на рівні міст обласного значення та районів надавалися нечисленним ОТГ з нерозвинутою інфраструктурою й недостатніми кадровими ресурсами, які були не здатні забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема, у сфері охорони здоров'я, соціального захисту [13, с. 224–225, 229, 230].

Задекларовані орієнтири децентралізації у сфері соціального захисту й соціального забезпечення сьогодні потребують адекватної зміни обсягів і механізмів фінансового забезпечення. Погоджуємося з твердженням, що сучасна галузь соціального захисту входить до нової соціальної реальності з викривленим механізмом децентралізованого управління та фінансування, який не забезпечений реальним збільшенням фінансової спроможності громад і впровадженням нових інструментів, тож підвищення ефективності механізму фінансування системи соціального захисту потребує визначення дієвого співвідношення «централізація-децентралізація» для визначених функцій соціального захисту населення, формування результативної системи розмежування витратних повноважень у всіх секторах соціального захисту населення згідно з теоретично обґрунтованими принципами (територіальної відповідальності, ефекту масштабу тощо) і характерних функціональних особливостей різних секторів галузі, а також урахуванням потенційної можливості громад здійснювати такі управління й фінансування на визначених ієрархічних рівнях (держава, регіон, район, громада) [14, с. 78–79].

Отже, після ретельного розгляду проблем соціальної сфери України й концептуалізації наявних підходів до її реформування пропонуємо такі напрями вдосконалення фінансування соціального забезпечення населення України:

– усунення декларативних конституційних соціальних стандартів, що не відповідають сучасним запитам українського суспільства, насамперед закріпленого в ст. 48 Конституції України оціночного поняття «право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї» як такого, що не кореспондує з конституюванням України соціальною державою за умов фактичної неможливості забезпечення фінансування соціальних виплат згідно та на рівні з міжнародними нормативними стандартами з одночасним закріпленням як фундаментальних непорушних конституційних цінностей принципів індивідуальної свободи, відповідальності й підприємницької ініціативи;

– законодавче унеможливлення ревізії законами про Державний бюджет України різноманітних заходів соціального забезпечення шляхом унесення відповідного положення до Конституції України;

– формування Національного реєстру суб'єктів надання соціальних послуг і розроблення бази даних потенційних одержувачів соціальної допомоги (бенефіціарів соціальних послуг) із використанням непрямих методів оцінювання доходів громадян і досліджень щодо наявності індивідуальних потреб у відповідній соціальній підтримці (або введенням соціальних паспортів родини та (або) домогосподарства) для переходу до визначення обсягів фінансування соціальних послуг з огляду на реальну кількість споживачів, які потребують допомоги, й приведення обсягів коштів, закладених у розрахунки міжбюджетних трансфертів вирівнювання, у відповідність до запиту місцевих бюджетів;

– скасування установлених чинним законодавством пільг, соціальних і компенсаційних виплат декларативного характеру та їх фінансування коштом державного бюджету чи державних цільових позабюджетних фондів з одночасним гарантуванням надання мінімального необхідного соціального забезпечення найбільш соціально незахищеним верствам населення;

– запровадження уніфікованих підходів до визначення загального обсягу видатків державного бюджету на фінансування пільг;

– спрямування більшої частини бюджетного фінансування на безпосереднє надання соціальних послуг конкретним особам і сім'ям, які їх потребують (адресний характер соціального забезпечення незахищених верств населення);

– стимулювання надання соціальних послуг поза державними установами стаціонарного типу або комунальними закладами, що надають послуги в громаді шляхом передачі недержавному сектору (комерційним банкам, страховим організаціям, громадським організаціям та іншим інституціям) частини фінансових ресурсів і повноважень у сфері соціального обслуговування й надання соціальних послуг;

– перехід до комплексної системи відображення всіх видатків на соціальний захист населення, у т. ч. відповідних субвенцій із державного бюджету, у вигляді бюджетних програм шляхом застосування програмно-цільового методу бюджетування на всіх ланках бюджетної системи держави (що передбачає розроблення й реалізацію бюджетних програм, орієнтованих на конкретний результат із використанням індикаторів їх виконання для оцінювання ефективності проведених видатків; орієнтується на надання якомога більшого обсягу соціальних послуг населенню на одиницю витрачених коштів; демонструє стандарт послуги відповідно до пріоритетів людського розвитку);

– упровадження довгострокових демографічних прогнозів до бюджетного прогнозування;

– запровадження методу соціального бюджетування в управлінні державними соціальними гарантіями на національному й регіональному рівнях згідно із запропонованою Міжнародною організацією праці методологією розроблення національної моделі соціального бюджету зі створенням у складі органів місцевого самоврядування спеціалізованих міжвідомчих органів для складання, фінансування та інформаційно-контрольного супроводу реалізації довгострокових проектів соціальної сфери;

– закріплення в Законі України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» норми, що мінімальний розмір допомоги по безробіттю не може бути нижчим за прожитковий мінімум для працездатних осіб із метою часткового наближення національних соціальних стандартів до європейських;

– децентралізація системи надання соціальних послуг: перехід від централізованого регламентування видатків місцевих бюджетів до встановлення мінімальних

стандартів надання послуг власними коштами місцевих бюджетів або із застосуванням міжбюджетних трансфертів;

– розроблення й прийняття нормативно-правового акта (закону), який би чітко розмежував функції фінансування соціального захисту населення із закріпленням переліку надаваних коштом бюджету соціальних послуг з урахуванням стандартів надання відповідних послуг на кожному ієрархічному рівні (держава, регіон, район, громада);

– перетворення міжбюджетних трансфертів на програмні середньострокові видатки у вигляді спеціальних бюджетних програм і загальних програм розв’язання масштабних соціальних проблем;

– з метою забезпечення своєчасного та повного фінансування з державного бюджету заходів із підтримки сімей із дітьми визначити Міністерство соціальної політики України повноважним суб’єктом визначення обсягів відповідних цільових субвенцій;

– практичне планування органами місцевого самоврядування, яким делеговані відповідні повноваження, видатків на надання пільг на засадах оптимізації, без централізовано розрахованих показників;

– конкретизація повноваження місцевих бюджетів щодо реалізації заходів по галузях бюджетної сфери та запровадження чітких критеріїв для визначення об’єктів фінансування (видів соціальних послуг і суб’єктів їх надання) відповідно до місцевих потреб;

– передання відомчих закладів соціально-культурної сфери в підпорядкування місцевим радам із закріпленням релевантних фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Лопушняк Г.С. Бюджетне фінансування соціальних видатків в умовах трансформації економіки. *Фінанси України*. 2010. № 10. С. 38–46.
2. Гальчинський А. Три кроки бюджетної політики. URL: <http://www.dt.ua/publications/2006/09/15241731/> (дата звернення: 11.03.2019).
3. Рибак С.О. Фінансове забезпечення модернізації соціального захисту населення. *Фінанси України*. 2013. № 1. С. 7–21.
4. Бюджетна система: підручник / за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. Київ: Центр учбов. літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
5. Варук В.В., Кудінова М.М. Проблеми фінансування соціального захисту населення в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 4. С. 460–463. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/97.pdf> (дата звернення: 11.03.2019).
6. Варук В.В., Кудінова М.М. Проблеми фінансування соціального захисту населення в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 4. С. 460–463. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/97.pdf> (дата звернення: 11.03.2019).
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75.
8. Бюджетна система: навчальний посібник / В.Г. Баранова, О.Ю. Дубовик, В.П. Хомутенко та ін.; за заг. ред. В.П. Хомутенко. Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. 392 с.
9. Крентовська О.П. Управління державними соціальними гарантіями в Україні: автореф. дис ... канд. наук з держ. управління / Національна академія державного управління при Президентові України. Київ, 2005. 20 с.
10. Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 20.11.2000 № 307. *Офіційний вісник України*. 2000. № 51. Ст. 2237.

11. Кочемировська О.О., Пищуліна О.М. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 88 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Sots_zahust-c0056.pdf (дата звернення: 03.01.2019).

12. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 422 с.

13. Звіт Рахункової палати за 2017 рік. Київ, 2018. 316 с. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16755497/Zvit_RP_2017.pdf?subportal=main (дата звернення: 11.03.2019).

14. Степанова С.В. Фінансування соціального захисту в умовах децентралізації: зарубіжний досвід та національні реалії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 22. С. 73–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_22_16 (дата звернення: 11.03.2019).

УДК 342.922

ПОНЯТТЯ Й ОЗНАКИ РЕАЛІЗАЦІЇ АРЕШТОВАНОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА ЧЕРЕЗ ЕЛЕКТРОННІ ТОРГИ (АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Круговий Олексій Олександрович,
здобувач кафедри адміністративного
та митного права (Університет митної
справи та фінансів, м. Дніпро, Україна)

У статті розкрито поняття й ознаки реалізації арештованого нерухомого майна через електронні торги. Доведено, що держава використовує електронні торги як інструмент у досягненні позитивних результатів державної політики. Зокрема, поступове впровадження е-торгів (аукціонів) на державному рівні дає змогу не лише ефективно здійснювати управлінські функції, а й забезпечувати захист і відновлення порушених прав і законних інтересів громадян. Виділено п'ять основних ознак реалізації арештованого нерухомого майна шляхом електронних торгів: 1) є підстави для примусового стягнення на майно боржника; 2) неможливо забезпечити задоволення вимог кредитора в інший спосіб – за рахунок звернення стягнення на кошти чи рухоме майно боржника; 3) використання мережі Інтернет; 4) подвійна форма вираження процедури реалізації арештованого нерухомого майна – внутрішня (сукупність виконавчих підпроцедур) і зовнішня (договір купівлі-продажу); 5) специфічність досліджуваних правовідносин, що виражається в їх суб'єктному складі.

Доведено, що реалізація арештованого нерухомого майна шляхом електронних торгів за своєю природою є своєрідним правовим механізмом, який спрямований на задоволення законних вимог та інтересів кредитора й проявляється через власні специфічні ознаки. Цей механізм може бути задіяний лише у виконавчому провадженні та лише за умови, що неможливе звернення стягнення на інше майно боржника, відмінне від нерухомого.

Ключові слова: адміністративні процедури, адміністративні процедури реалізації арештованого нерухомого майна через електронні торги, етапи, процедура, стадії.